

Kedves Órák

Szépirodalmi, gazdasági és ismeretterjesztő képes hetilap.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VII. ker., Károly-körút 9. szám.
 Ide intézendők az előfizetések legczélszerűbben posta-
 utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak
 a regénymelléklettel együtt:
 Egész évre **12 korona.** Félévre **6 korona.**
 Negyedévre **3 korona.**

SZILÁGYI DEZSŐ †

Andrássy Gyula gróf halála óta nem volt oly nagy halottja az országnak, mint Szilágyi Dezső. Mint politikus, a liberalizmusnak véd-bástyája volt; mint tudós, óriási látkörével ragyogtatta elméje tárházát; mint szónok és rögtönző vetélytárs nélkül állott az országban.

A képviselőháznak legkimagaslóbb tagja volt és mint volt igazságügyminister, jogi reformjaival megtisztította judikaturánkat sok visszasságtól.

Szellemeisége, gyors ríposztjai, elmés, sziporkázó társalgási modora a társadalom legkedveltebb tagjává tették.

Puritán jelleméhez kis különccség is csatlakozott, melyet vonzó egyéniségéért szívesen elnéztek.

Amily nyakas és macacs vitakozó volt, ugy le



tudta csöndesíteni az egymással hajbakapottakat.

Wekerle Sándor miniszterelnök korában Szilágyit ezen utóbbi tulajdon-ságáért „Nagykalapács“-nak nevezte el.

Szilágyi nagy hölgy-tisztelő volt, de nem bizott bennük és agglégény maradt, miért barátai sokat csipkedték.

Egyetlen szenvedélye Szilágyinak az evés volt. Nagyétüségét sokan bámulták, sőt az udvari ebédek-nél a király is.

Ő Felségét eleinte elidegenítették a bécsi körök Szilágyitól, utóbb azonban valóságos kegyence lett a királynak.

Szilágyi hatvanegy éves kort ért. A nemzet és nemzeti politika egyik legnagyobb oszlopát temette vele.

—g—é.

REGÉNY.

(ő. közlemény.)

ÁLDATLAN ÉVEK

Írta: Rudnyánszky Gyula.

Az asszonyra azt mondta, hogy gombház, ha leszakad, lesz más. De mikor aztán megint kiment a hegyre és végignézett azon a szivszaggató kopárságon, egyszerre elhagyta az ereje. Eszébe jutott minden.

Homályosodó szemei előtt megelevenedtek a szőlőtőkék, roskadoztak a fürtöktől, mint régen, régen. Zenezót, éneket, kurjongatást hallott, mint régen, régen. Gazdag, zajos, áldott szőlőhegyet, boldogságot, megelégedést, mint régen, régen.

És eszébe jutott az asszony, az ő édes szép Katiczája. Vidáman sürgött-forgott a vendégek körül. Ide kacintott, oda nevetett; dalolt, kaczagott, kaczerkodott. De mindig talált egy-egy óvatlan pillanatot, midőn hízegőn odasimult az urához és a fülébe sugta, hogy: azért csak a tied vagyok, csak téged szeretlek!

Látta a szüretet és hallotta a felesége dallamos, lágy hangját, mint régen, régen.

És ez a látomás megfosztotta erejétől: az izmos szál ember csüggedten roskadt össze.

Betegén, félholtan került haza.

Emberek vitték az ölükből hazáig. Abba a pusztába, rideg házba, a honnan kiröppent a jókedv, a boldogság örökre.

Hónapokig nyomta az ágyat nagybetegen és nem tudott magáról, mialatt testében viaskodott a halál az élettel.

A harangozó már kétszer fölszaladt a toronyba, hogy megkondítsa a lélekharangot, mert azt hozták neki hírül, hogy Miska Bálint meghalt.

De az élet legyőzte a halált.

A szegény tönkrement ember nem pusztult el.

A kis Miska Gyuri nem maradt egészen árván.

IV.

Amíg Miska Bálint a halállal vívódott, a szomszédjában is nagy szomorúság vert tanyát.

Kalló István volt a szomszédja. Egyetlen haragos ellensége az egész faluban.

Tudja Isten, hogyan esett, hogy Kalló Istvánnak a szemében mindig megvillant a gyűlölség kénköves lángja, valahányszor Miska Bálintnak a nevét hallotta.

Pedig legénysorban jó pajtások voltak; sőt már gyerekkorukban is együtt mászták a fákat madárfészek után.

Kalló nagyon ragaszkodott Miska Bálintához és ez is szerette a kissé rátartó, úrhatnám, hiú embert. Egyszer azonban Kallóban hirtelen felfortyant a büszkeség.

Akkor volt az, mikor nemsokára a Bálint esküvője után megkérte az Őrsi Jolán kezét és Őrsi Béla leánya nem kosarazta ki.

Kalló ott volt a Miska Bálint lakodalmán és amikor ő is gyűrűt cserélt a mátkájával, első útja a szomszédba vezetett.

— No, Bálint, én is beállok a becsületes emberek sorába. Elveszem Jolánt. És megvárjuk a kedvetekért, hogy leteljen a feleséged gyásza, hadd pótolja ki a menyecske az én lakodalmamon, amit a magáén elmulasztott.

Meg is hitta annak rendje és módja szerint a szép fiatal asszonyt és abban egyeztek meg, hogy Paloznaki Sándor lánya a Kalló Pista esküvőjén veti le először a fekete ruhát.

De nem úgy történt.

Csucsai Gábor, aki híres hazug ember volt a faluban, egyszer azt találta mondani, hogy Kalló Pista csak azt kapta, ami Miska Bálintnak nem kellett és csakis azért kapta, mert Miska Bálintnak nem kellett.

Kalló Pistának is fülébe jutott az elvetett szó és fölágaskodott benne a hiúság gögje.

Kifeszítette a mellét és rohant Csucsai Gáborhoz.

— Mit mondtál te, Gábor, hogy nekem csak az jut, amit Bálint eldobott?

Csucsai Gábor szokása szerint mindent letagadott. Hanem azért szószátyár természetével annál többet kikotyogott.

— Én, pajtás, ártatlan vagyok a dologban, mint a ma született bárány. Én egy kukkot se szóltam, sőt amikor hallottam egyet-mást, bedugtam a fületem és becsületesemre mondom, hogy a fejemet is csóválgattam és jobb érzés mindig azt dörmögte bennem, hogy nem igaz, nem igaz, rágalom, pletykabeszéd!

— Hát mire dugtad be a füledet, hadd hallom!

— Tőlem, Pista? Inkább kivágom a nyelvemet.

— Ki beszélt, mit beszélt, mondd el, mert beléd fojtom a lélegzetet! — kiáltott rá Kalló indulatosan.

Erre aztán Csucsai Gábor kiezfírázva, a maga hazugságaival megtoldva, elmondta, hogy mit beszélnek a faluban. Ő tiz helyen is hallotta, azt se tudja már, hol nem hallotta, annyi helyen emlegették, hogy Őrsi Jolán halálosan szerelmes volt, sőt tán még most is szerelmes Miska Bálintba. Epedő szemekkel nézett rá mindig és leánypajtásainak el is árulta, hogy csak akkor lenne igazán boldog, ha Bálinthoz mehetne feleségül. Azért utasította el magától a többiek udvarlását. Hiszen Kalló Pista is éveken át hiába ostromolta szerelmével, Jolán hideg maradt mindaddig, amíg Miska Bálint el nem vette Paloznaki Katát. Ez a házasság azonban összetörte a leány szívét, lerombolta reményeit és most csak elkeseredésből, bosszúból, daczból nyujtá kezét Kalló Pistának.

Kallót ez a beszéd mód nélkül dühbe hozta. Szemére huzta a kalapját, vörös volt az arca, mint az égő paprika, napokig úgy járt-kelt, mint az éhes farkas.

Bántotta a hiúságát, hogy ő róla meg a mátkájáról ilyesmit beszélnek.

Napokig kint kóválygott a hegyen; aztán hirtelen betoppant Jolánhoz.

Megfogta a kezét és kivezette a kertbe.

— Nézz a szemembe, Jolán.

A leány bátran a szeme közé nézett.

— Igaz-e, hogy Miska Balintot szeretted?

Jolán fájdalmasan összerezsent.

— Pista, miért bántasz engem? — sóhajtott.

— Tudni akarom, igaz-e?

— Ösmerhetsz, hogy nem szoktam, nem is tudok hazudni. Ha azt kérdezed igaz-e, hogy Miska Balintot szerettem, csak egyet felelhetek: igaz! De ő nem tudott róla, más se tudott róla semmit. Leányszivem mélyen rejtegetett ábrándja volt az az érzés, semmi más. Vele táncoltam életemben az első táncot. Ő fogta először lázas, forró kezemet, az ő szívének hangos lüktetését hallottam először, mikor az első esárdás forgatagában derékon átölelt és magához szoritott. Eddig volt, tovább nem. Gyerekésszel arról álmodoztam, hogy ő is úgy érez, mint én, megérzi az én szívem dobogását és feleségül vesz. De Miska soha felém se nézett, más felé vonzotta a szive és akkor én eltemettem, elsirattam első ábrándomat és nem gondoltam többet rá. Te tudhatod legjobban, hiszen eleget jártál a házunkhoz, láthattad, hogy senkihez sem voltam szivesebb, mint hozzád.

Kalló visszariadt Jolán nyílt, tiszta tekintetétől és nem árulta el, hogy ez az őszinte beszéd sebet ejtett a lelkén.

(Folytatjuk.)



Dalra!

*Dalra agy! És dalod szózatára
Kéj száll meg minden világokat!
Nap égőbb és föld gyümölcsözőbb lesz
És a csillagágy virágosabb...*

*Lánggra szív! És gerjelmed tüzével
Áraszd e gömbön, mi isteni:
Hogy a lélek künban is szeressen
S még a kő is tudjon érzeni!*

*Álmuid, ha dalokért beríltod,
Hiszel istent, szeretsz lányt, hazát:
Félisten, tied az örökélet
S emberek közt nyerve nagy esatád!*

Dura Máté.



Álom az üstökös útjából.

Irta: Jókai Mór.

(Vége.)

Ő volt az. Tűzben, lángban állt egyik határtól a másikig, vér folyott a vizekben és holttestek lepték el a mezőket. Kétségbeejtő jajkiáltás hangzék fel az égbe, tán a szomszéd csillagok is hallhaták, oly hangos, oly fájdalmas volt a szózat; futott a férfi, sirt a nő, futott és sirt maga a király is, mert ő legárvább volt valamennyi között, mert ő legtöbbet veszített.

Sajó, Sajó! Mennyi tiszta vér vegyült habjaidba, mennyi szép nemes vér! Nem vetettek hullámaid lángot, midőn e tűzvérrel összekeveredtek? nem terem-e azóta medred iszapja közt termés arany s ragyogó drágagyöngy! Annyi drága magyarvért meginni! Hogy nem részegedtél meg tőle, hogy árkodon tulcsapva döntötte volna az egész országot, árkaidda fojtva, a kik azt kionták.

Nyomoru folyóvíz! mennyi édes kincset el tudtál nyelni, s még sem vagy gazdagabb, nem vagy pirosabb mint azelőtt.

Mi maradt e korból? Az élők könyei, kik reá- emlékeznek... Senki sem gondol a halálutánra... Igaz, igaz... ha meghalunk, hadd felejtsenek el, ne tudják hová temettek bennünket, ne csúfolják sirunkat, ne kaczagjanak emlékünknél. Egy köny, s ez minden emlék! Annyi vérért egy köny! Annyi férfi vérért egy asszony szem könnye, mely szerelmes mesék halgatása után is megered!

Röpülj csillag, röpülj, hisz még itt nincs vége a szenvedésnek, még ez nem a halál. Isten csodákat tesz a magyar nemzettel; háromszor megöli, háromszor föltámasztja, újra véres tanuságul a kerek föld nemzeteinek.

Akartok látni nemzetet, melynek lelkülete mindenre fogékony, ami szép és nemes? Az a magyar. — Akartok látni nemzetet, melynek egyes fiai, mint meg annyi hőse a kerek világnak? Az a magyar. — Akartok nemzetet látni, kit az Isten mindig tenyerén hordozott? Az a magyar.

Akartok nemzetet látni, ki egy ezred alatt semmit, semmit nem tett, ki a mit jobbkezevel épített, azt balkezevel lerontá, ki mert mindig büszke volt önfaja iránt, rabszolgája lett az idegennek? Az a magyar!...

Isten ezer évig hagyta őt élni: hogy példát mutasson benne a világnak, mivé lehet nemzet, ha önmagát nem szereti?

Valahányszor visszatért az üstökös, Magyarhon mindig haldokolt. Az új csillag-körut éppen akkor végződék, midőn Mohácsnál húszezer hős lehelt a légbé egyetlen napon nemes lelkét. De még ez sem volt a halál. Mindene sirban volt már a magyarnak, meghagyhatta volna halni Isten annyi szenvedés után, de nem — be kelle rajta teljesülni az átoknak, hogy önkezei által muljék ki e világból; nem dicsően, nem a vérmezőn, nem karddal kezében; beteg ágya fenekén, elaggva, kifogyva, népek csúfságára, lélekzetfogyásban kelle kimulnia, mint a mécsnek, melynek kanóca, ha lángja kialudt, még sokúig hamvadva füstölög.

Igy találta őt az új csillagfutás.

Nép, ki önnyelvét nem érté, s nevezte magát magyarnak. Nép, ki öntörténeteit nem merte ösmerni, s nevezé ezt tudománynak. Nép, kinek meg volt tiltva a gondolkodás, meg a gondolat kimozdása, s ki nevezé szabadságnak. — Nép, kinek egy huszadrésze nyuzta, tiporta a többi, kiktől az emberjogokat elrablá, s nevezé azt alkotmánynak; nép, ki semmi nagy, semmi nemes

iránt nem érzett többé, nevezé az boldogságnak, nép, kinek kezében nagy pénz volt a batka, s egy kopott papirosrongy megtakargatott kincs, s kinevezé ezt nemzetgazdaságnak; nép, ki a csatából megfutott, ki ellenségének nem merte arczát megmutatni, s nevezte azt hősi vitézségnek; nép, kinek leányai kikacagták a haza eszméjét, bolondultak a külföld bálványai után, utálták hazájuk földét, nemzetük nyelvét, apáik sirjait, őseink öltözetét, s ki nevezte ezeket anyáknak; ki megengedte nekik, hogy azon szívet, mely a honszeretetet nem ösmerte, szerelmet, édes kéjt tudjanak ösmerni, minöket más nőknek szabad érezni, kik előtt



Frigyes német császár özvegye †

szent eszme a szülőföld, még boldogtalan napjaiban is!...

Jaj nekünk, jaj nekünk, kiket holtak átka terhel, de százszor jaj unokáinknak, kiket apáik bűne ront meg.

Ne hozz vissza többet átkozott bujdosó, ne hozz vissza ide, hajíts el valahol a pusztaságos éjbe s hagyj egyedül bujdosnom ott a napok leteltéig.

Könyörtelen hatalom, ki lelket embertudattal vered meg, vedd vissza tőlem azt, vedd vissza a lelket, én nem kértem azt!

Mindennek szabad elmulni a világon, a mi szüle-

tett. — Nap és hold, emberdicsőség és hulló csillagok enyészni fognak, maga e bűneivel körülfelhőzött föld is remélheti, hogy egykor semmivé lesz... miért volna egyedül a lélek fájdalma az, melynek örök életet kell élni!

Oh az örök kárhozat csak az ember számára van feltalálva, s ki a tulvilágon arra tud emlékezni: hogy magyar volt s látja hazáját, és tudja szeretni, annak számára nincs üdvösség a mennyországban.

Csak a feledség, csak a multak nem tudása.

Még egyszer, még egyszer kelle téged látnom, oh hon. Szép voltál, mint mindig, gazdagon tenyészett mezőidőn a fű. Az üstökös sugárain leszálltam téreidre. Bejártam azokat látva, láttatlanul. Minden szép volt, minden virult. Kerestem a vizparti kunyhókat, hol egykor alföldi halászok kötözék rongyolt hálóikat, s a távolból oly édes danák zengtek. A kunyhók helyén most pompás városok álltak, a gubás, pöre nép helyén simaképű nép sürgött forgott. Oh, de én oly örömet láttam volna szalmafüdeleidet újra, oly örömet láttam volna a pörgekalapú vigadozó subás népfajt, csakhogy azon édes magyar dalt hallhassam újra, mi gyermekéveimből megmaradt lelkemben s bírta minden ifju gondolatom; oh csak egy szót, csak egy hangot abból, ami magyar! Sehol, sehol! mindenütt idegen arcz, idegen ajkak beszéde, idegen öröm, idegen bánat! A hajók nevei, a boltfeliratok, mind más — nem magyar. — Itt-ott bujkált félreeső falvakban egy-egy öreg, rongyos életunt férfi, annak arczán látszott csak valami homályosan ösmerős, az sem szólt senkihez, hallgatva kerülte a világot, feje legörbült, megöszült, lelke megnémítá. Senki sem tudta, mi baja? senki, senki.

Elfelede mindenki a három emberélet közt kihaltakat; hova lett a nemzet? mit tett, mit hagyott maga után, nem tudta senki, nem látta senki, nem beszéltek róla.

Beszéltek a hold lakosairól, az özönvíz előtt leélt időkről, magyarokról senki: olvasták az egyptomi rejtett irás hieroglyphjait, a chinai 80 ezer betűs ábécét, magyar szavakat senki. Egyszer akadtak csak poros könyvek közt egy éhen halt költő rongyos iratára. Három híres nyelvbuvár vesződött vele álló hónapokig. Az egyik cseremsz könyvnek állitá, a másik romlott oláhnak, a harmadik cryptographiának tartá, melynek kulcsát senkisé is ösmeri.

Elementek-e innét — jobb hazát keresni? — elszéledtek-e a kerek ég alatt s elvesztek a tenger néptömeg közt? vagy mind meghaltak s elvagynak temetve? vagy elfeledték önön lételüket, s átesküdték más nemzet színéhez?... nem voltak, — nem voltak sehol...

Egyetlen emlék, egyetlen kódarab, egyetlen régi pénz nem beszélt felőlük, költőiket is az idő moha földé, kik egykor tetteikről énekelni tudtak.

Néhány búskomor dal maradt még csak fenn utánuk, melyet idegen népek eltanultak, elvesztek utóbb azok is, csodálatos érzelmeket költének fel azok, miket nem volt többé szív, mely meg tudjon érteni. Utána mentek azoknak, kiknek lelkéből eredének — a sirba...

Megsemmisülve roskadék a földre, melyről oly rövid idő annyi szent nevet letörölt.

Az üstökös vést hirdetve, fejem fölöt állt az égen, mintha mondta volna: „Igaz, úgy fog lenni.“

Kétségbeestemben fölemeltem arczom az ijesztő rémhez, s szörnyű imádságot mondtam, nem kérve többet, mint negyven évi éltet: hogy egy ezredév vetkei le legyenek róva.

Csak negyven évi éltet a nemzetnek: hogy a halhatlan-ágot megérdemelje!

Ugy kértem, úgy kértem erőszakos imádsággal, eskü erejű szavakban az eget: hogy a csillagok közelebb látszottak jönni, mintha könyörgés igaz volta kényseríténé őket.

Irgalom Istene!

S im az „Isten“ szóra, melyet a kárhozottak nem bírnak kimondani! halványulni kezdte az üstökös-csillag, megfordult az égen, s percz múlva sebes repüléssel távozva a csillagok közé, mindig kisebb, mindig halványabb lett, majd végkép elveszett és én föl-ébredék.

Egy kis bogárka mászott végig arczomon.

A nap éppen ekkor kelt fel a puszta tulsó végén.

Minő meleg volt, minő ragyogó minden sugára!

A mezőn minden tavaszi virág újra nyílt, az ég derült volt, a délibáb már fenn volt a látóhatáron.

A távol falvakban a reggeli imára harangoztak, a Tisza vizéről a tárogató több bús hangjai tévedeztek felém.

Imádj Istent, magyar nép!

Még negyven év s egy ezred örlődött le, hogy megszülettél.

Mely nemzet egy ezred alatt sem tett semmit, nem érdemli, hogy tovább foglalja a helyet a földön.

Imádjunk Istent, hontársaim!

De ne imádkozunk összetett kezekkel cselekvő kéz mit Isten meg szokott áldani, dolgozni, fáradni, ez az igazi magyar imádság.

Igy imádkozunk.



Derű.

*Tegnap felhős volt még az ég
S egész nap esett,
Ma már napfény ragyogja be
A tiszta eget.*

*Tegnap sötét bánat nyomta
Még a szívemet,
S ma a bánat az örömnél
Helyet engedett.*

*Elhajtott a szél az égről
Minden felleget,
Szívem bánatát elűzte
Kedves leveled.*

*Legyen érte sokszor áldva
Az a kiesi kéz,
Melyet ajkam nemsokára
Csókokkal tetéz . . .*

Kerese Xároly.



HANY ISTÓK.

„Mendemondák“-ból.

Közli: Jóth Béla.

A Fertő mocsaraiból egykor kikerült rejtelmes „vizi ember“ a Hany*) Istók, még most is oly elevenen él a litterátus emberek hagyományában, mint e század híres jövevénye, a mindmáig titokba burkolózott Hauser Gáspár, kit némelyek magyar származásának hisznek. Hany Istók azonban már végkép beleveszett a legendás homályba, s a mellett, hogy a mesélők valóságos szörnyetegnek füstik őt, még azt sem tudják róla, hogy mikor



Elmerengve.

élt voltaképen. Valahány öreg emberrel beszéltem e vizi csodáról, mind azt mondta, hogy Hany Istók a napóleoni háborúk idejében bukkant föl; sőt akadtam egy aggastyánra, aki azt vallotta, hogy ő e század tizes éveiben Esterházy herczeg vendége lévén Kapuvárott, látta is a „hal-embert“, amint ezifra hajdu libériába öltöztetve az asztal körül szolgált.

Hany Istókot a hagyomány meglelt kamasznak fűti es még szerelmes históriába is keveri a jámbort. Hogy tudniillik beháborodott a kapuvári várnagy szép leányába, kigyóval-békával kedveskedett neki, és mikor imádotját feleségül vette egy szomszéd uradalombeli tiszt, kétségbeesetten nekivágott a Hanyságnak és

*) Egy szótag; tehát nem „Hani“, mint rendszeren mondani szokták.

örökre eltűnt a vizekben. A monda szerint Hany Istók csodálatos keveréke volt az embernek és a hálnak; testét pikkelyek fődtek, ujjait uszohártya kötötte össze, szája a harcsáéhoz vala hasonlatos, fején pedig haj helyett porczogós taréj meredt. Emlegeti a hagyomány azt is, hogy e vízi szörnyeteget csak föltételesen keresztelte meg a pap, a szokott formulát e szavakkal kezdvén: „Ha ugyan ember vagy.“ *Jókai Mór* a Névtelen vár című regényében szintén e század elején bukkanik föl Hany Istók s a nagy költő összegyűjtve a monda minden furesaságait, a vízi csodát még saját fantáziájának pompájába is burkolja.

Soós Géza kapuvári káplán rendelkezésemre bocsátotta az anyakönyv följegyzéseit, említvén egyszersmind, hogy Hany Istókot a kapuvári nép Csicsa néven ösméri s csak annyit tud róla, hogy piros nadrágba bujtatták és hogy kedves eledele a béka volt; tehát valami rendkívül csodálatos istenteremtése nem lehetett, mert másképp jobban megőrizték volna emlékezetét.

A kapuvári kereszteltek anyakönyve halomra dönti azt a hitet, hogy Hany Istók e század elején tűnt elő s hogy felnőtt legény volt. Az 1749-iki matrikulában van róla szó, időrend során kívül, a lap legalján, a márczius 23-iki dátum után, e jegyzetben: „NB. die 17. Baptizatus est conditionate puer demens repertus in Sylva, Stephanus, circiter Annorum 8. Cujus patrini Michael Hochszinger et Anna Maria Meznerin“. (Jegyzet: 17-én föltételesen megkereszteltetett egy erdőn talált tébolyodott fiu, István, körülbelül nyolcz éves. Kereszt-szülei Hochszinger Mihály és Meznerné Anna Mária.)

Zerpák Antal kapuvári plébános a Vasárnapi Ujság 1855-iki évfolyamában összegyűjtve a Hany Istókra vonatkozó adatokat, megjegyzi, hogy a szóban forgó erdő alkalmasint az Eger-erdő volt, ahol a Király- és a Harcsa-tó van. Egy verzió szerint határozottan a Király-tóból fogták ki. A keresztlevélben a „föltételesen“ szó azt jelenti, hogy a plébános nem tudta, nincs e már megkeresztelve a fiú.

Soós Géza közli velem, hogy az ez után következő, tehát 1750-iki anyakönyvnek legutolsó lapján, az irás hasonlósága után ítélve, Szalontay György kapuvári plébános egy német jegyzetet másolt le a kapuvári vár évkönyvéből. Lefordítom e jegyzetet, melynek helyes-irásai hibái a magyar másoló kézre vallanak. [Kivonat az 1788-tól 1801-ig terjedő hivatalos jegyzőkönyvből. 1749. márczius 17-én Nagy Ferencz és Molnár Mihály kapuvári halászok vadállathoz hasonló fiút fogtak, ki azonban alakjára nézve tökéletes ember volt és körülbelül tíz éves lehetett. Bevitték a várkastélyba. Mint-hogy a fiu nem tudott beszélni, föltételesen keresztelték meg, következőképen: Anno 1749 die 17. Martii baptizatus est stb. (Lásd a fent közlött anyakönyvi jegyzetet.) A fiu mezitelen volt, csupán füvet, szénát és szalmát evett, ruhát nem tűrt magán és mihelyt embert látott, a vízbe ugrott és hal módjára úszott. Csaknem egy évig volt a várkastélyban, már fölt ételt is evett, föl engedte magát öltöztetni és már meglehetősen igazi emberré kezdett válni. A darabantok épp ezért kelleténél jobban biztak benne. Így történt, hogy a vízi emberke váratlanul eltűnt és többé nem találták meg. Alkalmasint a várkastély közelében folyó Rábába ugrott és ismét leúszot a Hanyságba, ahol találták. — *Rosenstängel Pál*, várnagy.]

A kapuvári plébános, *Zerpák Antal* említett közlésében számos érdekes adatot jegyez föl Hany Istókról, és pedig elég józan kritikával, kivéve az úszohártyák dolgát, mert ezt ő is hiszi.

(Vége következik.)

Szerelem nélkül inkább a halálba . . .

— Elbeszélés. —

Irta: **Kozma János.**

Tarjánosi Tarján Dömötör, nyugalmazott táblabíró, mogorva arczczal lépett be egyetlen leánya szobájába, hol Miczike, a szép és fiatal leányka, a szoba egyik sarkában álló, a nagy virágtartón elhelyezett, ezer színben káprázó virágok közé rejtőzve, szötte-fonta képzelt jövőjének homályba burkolt ábrándképeit.

Az apa belépte megzavarta a szende lányt csendes lelki foglalatosságában: ijedten ugrott elő a gyönyörű virágerdő lombjai alul s gyermeki szeretettel kulesolta puha, bársony karjait édesatyjának nyaka köré és forró csókkal halmozta el ajakát.

— Atyám! . . . Edes atyám! Nézd! . . . Mily szépek e virágok?! Nézd! Mily szépen pompáznak s mily szépen nyílnak!

Az apa arczáról az erősebb vonások eltűntek s helyébe az apai szeretet melege ült s az előbb mogorva arcz gyöngéd, szeretetteljes tekintetet vetett a fiatal leányra és az atyai szív melegének megnyilvánulása hallatszott Tarján Dömötör ajkáról.

— Lányom! „A virágnak megtiltani nem lehet, hogy ne nyíljék, ha jön a szép kikelet“. — Tudom, hogy a te szívecskédnek a virága is nyílni kezdett, midőn . . .

Az apa eme szavaira a leány égő szemeiből néhány könnyesepp hullott rózsapirt öltő arczára s gyermeki szeretettel mindinkább erősebben kulesolta karját atyjának nyaka köré és egy hosszantartó, forró csókkal zárta be édesatyjának őszintén szóló, beszédes ajakát.

Néhány másodperc telt el csendességben. Végre a csendet az apa szakítá meg s így szólt:

— Azt is mondja a költő: „Kétszer nyílik az akácza virága“.

Ezen képletes szavak igaz értelmét könnyű volt Miczikének eltalálni, miért is nem sokat gondolkodva, mély érzelemmel válaszolt atyjának czélzó szavaira:

— De az én szívem virága csak egyszer nyílik. S ha egyszer elfonnyad, elhervad szívemnek virága, úgy akkor elhal, kivesz maga a törzs is, a szív is. Tavasz arra sohsem jő többé.

— Dehogy nem, kedves lánykám! Tél után mindig tavasz szokott jönni. Ha őt elfelejted, szived virága ismét nyílni fog és Sóváry Lászlóval százsorta boldogabb leszesz . . .

— Nem úgy, atyám! Én őt feledni nem bírom, — vágott közbe a lány atyjának komoly szavaiba.

— Pedig feledned kell, édes lányom. Olyan gézengúz fráter, mint Szegváry Andor, nem a mi családkba való.

— Ne sértse őt . . . atyám! Ő nem vétett nekünk soha. Én csakis őt szeretem . . . csak egyedül őt . . . rebegette a leány pihegő kebelével s atyjának hol az ajkát, hol a kezét csókolta.

— Pedig én és a te jó anyád, határozottan kívánjuk, hogy verd ki az eszedből azt az ábrándos ficzkót és tanuld megösmerni, megszeretni Sóváry Lászlót . . .

— Soha, atyám . . . soha, — felelt a leány.

— Sóváry Lászlónak kutyája is több van, mint annak a hétszilvafás úrfinak birkája.

— A vagyon még nem boldogság. Ahol pedig nincs boldogság, ott a vagyon is értéktelen, — felelt a leányka atyjának mindinkább hevesedő szavaira.

— Mi pedig, — amint már az előbb is mondtam, — jól megfontolva a dolgot, határozottan óhajtjuk,



Idyll az erdőben.

határozottan kívánjuk, hogy te öneki nyujtsd kezedet, az ő neje légy, mert tudjuk, hogy vele boldog leszel. Tőlünk már levélileg kezedet is megkérte.

— Atyám! Kivánságokat nem teljesíthetem. Andort elfeledni, őt pedig szeretni, soha . . . soha nem bírom. Szerelem nélkül pedig a házasságban nincs boldogság. Szerelem nélkül inkább a halálba rohanok, mint az ő hideg karjaiba.

— Légy eszeden, kedves leányom és ilyen gondolatokra ne add a fejedet! Ha ma még nem szereted, holnap már. — ha megösmersed szép tulajdonságait, — rajongsz is érte.

— Soha . . . soha atyám, Én csakis ő velem, Andorral, lehetek boldog, mert csakis őt szeretem — kivületek — úgy, miként egy tiszta s őszinte szív szeretni képes.

— Ezt pedig nem jól teszed, édes gyermekem. S ez ellen, szülői jogunknál fogva, tiltakozunk. A szerelem nagyon sokszor sötét verem. Aki beleesik, az többnyire menthetetlenül elvész. Nekünk pedig, mint a te jó szülőidnek, kötelességünk arra ügyelni, hogy te, édes leányom, ki még az élet útjain járatlan vagy, szalmalángszerű szerelmeddel rohanj a veszélybe; kötelességünk azon munkálni, hogy te feltaláld a boldogság útját s azon haladj.

— Atyám! . . . A virágot is a nap melege élteti. Az én szívem virágának Andor az éltető napja. Ha őt elvesztem, szívem virányára fagyos tél jó és megdermeszti azt a fakadásban levő virágot, amelyből a boldogság koszorúja nőne ki számunkra.

— Bohó beszéd, gyermekem! Most, mielőtt magadra hagynálak, ismételten figyelmeztetek és szigorúan megparancsolom, hogy hagyj föl az eféle gondolatokkal és engedelmessédj szülőid parancsának. amikor mi csak boldogságodat akarjuk munkálni. Verd ki fejedből Szegvárv Andort és fogadd szived jobb érzelmeibe Sóváry Lászlót. Ő az esti vonattal érkezni fog. Éppen most kaptam tőle a sürgönyt. Most már bizonyára előtted is határozottan fog nyilatkozni. Ne légy hozzá hideg. Ha megkér, mondj boldogító „igen“-t s add neki kezedet, annál is inkább, mert mi, t. i. a te jó szülőid — a te boldogságod érdekében — azt így látjuk jónak, azt így kívánjuk . . . annak így kell lenni! Minket az akaratunktól semmi a világon el nem fog tántorítani. Tehát légy eszeden! . . . légy okos! — végzé komoly parancsszavait a táblabíró és homlokon csókolta egyetlen leányát s ezzel távozott a szobából.

Miczike egyedül maradt bánatával és sirt, zokogott sokáig, keservesen.

„Minket ez akaratunktól semmi a világon el nem fog tántorítani“.

Atyjának eme komoly és szigorú határozottsággal kiejtett szavai motoszkáltak Miczikének láztól égő fejében szüntelen.

Később, a fájdalomtól megtörve, asztalhoz ült s annak fiókjából papírt, tollat és tintát vett elő és levelet írt.

Midőn készen volt a levéllel, azt az asztalon hagyva, szívének bánatával távozott a szobából s a kerten át egyenesen a város alatt levő nagy tó felé tartott . . .

S mire a toronyóra a déli tizenkét órát ütötte, már ott párolgott az étel Tarjánék asztalán.

Tarján és neje már az ebédlőben voltak, csak Miczike hiányzott.

A szobalány ment érte, ki összejárta az egész lakást, az udvart, a kertet, de őt sehol nem találta.

És amidőn a szobalány ezt jelentette, a szülők, különösen a táblabíró, — visszaemlékezve a délelőtti jelenetre, amely közte és leánya közt lefolyt, — nagyon

megrémültek. Tarján Dömötör egyenesen Miczike szobájába sietett, hol az íróasztalon mindjárt szemébe tünt a levél. Szinte félve, remegve vette kezébe és olvasni kezdé :

Kedves Szülőim!

Bocsássatok meg engedetlen és bűnös leánykátoknak. Sokat, nagyot sokat gondolkodtam afelett, hogy melyik nagyobb bűn, ha a szülői parancsnak ellenszegülök, vagy ha szív nélkül megyek ahhoz a férfihez, akihez ti egy egész életre hozzálánczolni akartatok?

Ezen utóbbi tettemmel — ha birtam volna megeselekedni, — négyszeres bünt követtem volna el. Először is vétettem volna önmagam ellen. másodsorban Andornak nemes szívét sebeztem volna meg, harmadsorban, midőn kezemet nyújtottam volna annak a férfinak, akit nem szeretek, egyedül az ajkról elhangzó hamis „igen“ szavammal az örök boldogtalanság kalváriájának kapuját nyitottam volna meg a különben jobb sorsra érdemes egyén előtt, melyen, ha engemet vele együtt szenvedve láttatok volna meg, édes szülőim, bizonyára fájt volna vagy talán meg is szakadt volna a ti nemesen érző szívetek.

Igy tehát tinektek el nem képzelhető bűnt és bánatot szereztem volna, amelyre gyógyír csak a sirban terem.

De még nagyobb bűnnek tartottam jó szülőim akaratának ellenszegülni, miért is elhatároztam, hogyha boldogságom temetem is sirba, de kedves szülőim óhajának eleget teszek: hozzá megyek szív nélkül, szerelem nélkül Sóváry Lászlóhoz.

Azonban gyenge idegzetem, titekett forrón szerető szívem előre félt, rettegett ezen elhatározásomnak súlyos következményeitől, miért is csakhamar megérlelődött lelkemben az újabb elhatározás: szerelem nélkül inkább a halálba . . . mintsem az ő hideg karjaiba.

Mire levelem olvassátok, lányotok már a jobb hazában lesz.

Kedves szülők, bocsássatok meg öngyilkos gyermeketeknek! Kérem az Istent, engedje, hogy ne okozzon ezen bűnös cselekedetem tinektek nagy fájdalmat s adjon megsebzett szívetekre gyógyító-írt, gyógyítóbalzsamot, nekem pedig bűnbocsánatot.

A jobb hazában is imázik értetek

Miczi.

A szülők kétségbeestek. Fájdalmuk leírhatatlan. A halászok már a délutáni órákban, a város alatt fekvő nagy tóból, egy női hullát fogtak ki.

A kifogott hulla — Miczike teteme volt.

Az esti vonattal érkező Sóváry László szívének bálványát a ravatalon találta — kiterítve.

Koszorút tett a ravatalra, és miután az öngyilkosság oka előtte ösmeretlen maradt, szívének őszinte bánatával kísérte el Miczikét utolsó útjára — ki a temetőbe.

Szülői pedig még ma is siratják oktalan tettüket.

Miczike szelleme pedig ma is azt susogja :

— Szerelem nélkül inkább a halálba . . .



Melyik?

— François Coppée. —

Thermidor volt éppen. — Vagy kétszázan voltak.
A Conciergerieben, sápadtak, mint holtak.
Tömve vala minden, csupa komor arcok.
Ekkor dühöngtek épp a vad, végső harezok
És tétlenül e nagy fürgetegek alatt
A guillotine soha egy percze se maradt.
És a kétszáz között, aki most itten élt:
Bűnös nem volt egyse, csupán csak elítélt.

Rendesen, amikor rég fölkelte már a nap,
Írnok jött közéjük, piszkos, külseje vad
S nehezen olvasta a nagy papíron át
Az elítélteknek szomorú névsorát.
Kikre várt a szekér oda kívül állva,
Kész volt itt mindenki a biztos halálra,
Mert nyugodt volt mindig itten az elítélt,
Megölelve társát, akivel együtt élt.
Fölkáll és jelent mond: azután meg kimegy,
Legyen paraszt, nemes, az egészen mindegy.
— Hiszen itt a halál olyan, mint a semmi, —
A vérpáthoz nyugodt lépésekkel megy ki:
Akár királypárti, vagy girondista volt.
S egy napon az írnök épp, mint rendesen, szólt
S rajtok pedig gögös szemével nézve szét
Egy nevet olvas föl, Leguay Károly nevét.
S a foglyok sorából, ekkor kettő lép ki,
Egyszerre két fogoly, két hang felel neki:

„Választhatok köztük”, szól az írnök s kaczag.
A foglyok egyike polgárember és agg,
Egy kis parlamentnek szerény, rendes tagja,
A vállá már megtört, de erős a hangja,
Bátran hordja végig nyugodt tekintetét.
Ifjú tiszt a másik, büszkén tekintre szét.
— Ruhája bár tépett, mégis deli alak —
Nyílt homlokkal megáll, az írnök meg kaczag
És szól: „Egy hát egészen nevetek?”
Felel az agg: „Itt állok, velem végezzetek!”

— „Velem, szól az ifjú, rajta im, hát elő!”

Leguay volt a neve, s Károly mind a kettő,
És éppen, hogy im tegnap lettek elítélve.

Az írnök, borosan, megszólal im végre:
„Ördögbe is, előnyt melyiknek adhatok?
Beszéljétek csak meg és döntsön szavatok.
De gyorsan, mert Sámson ideges, ruhát lép.”

Társához az ifjú nagy bátran odalép,
Szól és a párbeszéd rövid: Mondd meg nekem,
Van kérlek, nőd?

Igen!

És?

És négy gyermekem.

Az írnök ideges: „Több időt nem hagyok!”
Szólt a tiszt: „Gyerünk, elítélt én vagyok!”

Zimányi Béla.



SZÁZADVÉGI FÉRJ.

(Regény egy kötetben.)

Írta: V. GAÁL KAROLIN.

(5. közlemény.)

Emil oly fájdalmasan nézett Edithre, hogy ez alig tarthatta vissza könnyeit. Mily rettenetes helyzet, hogy nem szólhatnak egymással! . . .

Látni egymás szomorúságát és nem kérdezhetni, mi a baj?

És mégis, habár nagy ügyességgel, Edith odaadhatta volna levélkéjét, de nem tette.

Miért nem hívta őt Emil az első négyesre?

Miért nem köszönt neki, mit tánczközben megtehetett volna.

Elkeserítette ez Edith szivét, de egyszersmind felébredt leányi büszkesége és önérzete.

Perczig kéz a kézben volt, ahogy a négyes hozta magával, de Emil magasra tartá fejét és nem Edithre, hanem a terem mennyezetére nézett.

Mód nélkül gögös mozdulatokkal, kimérten ment odább.

— Mi lehetett ez az Emilt? — kérde önmagától gondolatban Edith. — Rám sem tekintett, egy hanggal sem köszönt nekem! . . . Megsértve érzi magát levelem által?

De iparkodott feledni e borzasztó perczeket, mert olyan fájdalmas érzés nyilallott szivébe, melyet még sohasem érzett . . .

Talán az anyja jelenlétében mutatja ilyennek magát? . . .

Oh, akkor erre nagy oka lehet és én ily kegyetlen magaviseletét irányomban soha meg nem bocsátom.

A második négyesre is eligérkezett a tanárnak, ki túlboldog volt.

Karofogva vezette a leánykát oda, hol előbb társnői közt ült.

Néhány perczig még ott társalgott vele, azután átment a másik terembe.

— Uram! hallá hirtelen maga mellett.

Feltekingott: Vashalmi Emil állt ott.

— Szolgálhatok? — kérde tőle a tanár.

— Jöjjön velem, kérem, oly helyre, ahol ketten egy keveset társalghatunk, — mondta komolyan Emil.

— Külön üres terem nincs kettőnk számára, — mosolygott a tanár, — de itt oldalt van a teázó-terem, ott még nincs más, mint egy nő, ki az asztalra ügyel. Ettől beszélhetünk egyik szögletben.

Hosszas terem volt ez és valóban a tulsó végén helyet foglaltak és Emil azonnal kezdé:

— Kérem, legyen nyílt hozzám, amidőn bátor vagyok kérdezni, valóban völegénye-e Szeredi Edith kisasszonynak, és mióta?

— Még nem vagyok völegénye, bár két hét előtt a nagynénjétől, Ágostai úrnőtől, már nőül kértem. — A béli elfoglaltatások miatt Edith kisasszony válasza késik, de bizonynyal be fog következni.

— És reméli ön, hogy a kisasszony igent fog mondani?

— Ágostainé asszony biztat. Ő ösmeri unokahuga gondolkozásmódját, elveit. Talán nem leszek kikoszarva.

— Én pedig arra kérem tisztelt uraságodat, — szólt Emil, — lépjen vissza, míg a *nemet* fogná megkapni!

— Hogy tudhatná azt ön? — kérde a tanár haragos hangon.

— Mert én leszek pár nap mulva Edith jegyese!

A tanár reá szegezte nagy, kék szemeit.
— Igaz volna ez, uram? Engem erről Ágostainé nem értesített.

— Mert ma este kéri meg Edith kezét számomra az *anyám!* . . .

— Mindenesetre Edith kisasszony elhatározó szava a fődolog. De csak előbb tanuja voltam, hogy ön még csak egy szóval sem üdvözlé Edith kisasszonyt a táncz közben.

— Igaz, mert annyira magamon kívül lettem, ha nem egy intézeti tanár volna ön, ki előlem tánczba vitte a kisasszonyt, rögtön kihívtam volna.

— Hisz én nem tudtam, hogy ön viszonyban van a kedves leánykával. A nénye sem sejti, mert engem akkor nem biztatott volna unokahuga kezével.

— Mely kéz az enyém, — mondta Emil. — Tehát kérem önt, lépjen vissza, ne legyen kérője!

— De tegyük föl, hogy engem választana a kisasszony, kérem, és nem uraságotat, kit tudvalevőleg Szandóczy Szilvia grófhölgy vár kérőül!

— Mától fogva nem vár, mert ma jelentettem ki szülőimnek, hogy Szeredi Edith lesz nőm, vagy senki!

— Így már gratulálnom kell, — szolt Olmosy tanár szomoruan. — Életboldogságomról kell ugyan lemondanom s ez nem kevés szerencsétlenségem!

— De remélem, uram, mint értelmes jóakarók válunk el?

— Szives ígéretem! — szolt ő, Emillel kezét rázva. De azért a szív még sokáig sajoghat!

— De lássa, én öt év óta tartom szemmel a leánykát, szemeim előtt lett fejlődő virággá! . . .

— És én egy év óta terveztem. De hát . . . a sors . . . felelt a tanár.

Most visszamentek a terembe.

Edith nem volt jelen, nem látta őt egyik férfi sem.

Nemsokára, amint az első négyes elkezdődött, Ágostainét felkérte a büszke Vashalminé, hogy vezesse őt saját termeibe az igazgatónő, mert vele nagy be-
széde lenne.

Ágostainé tehát szalonjába vezette a méltóságos asszonyt. Csak ők ketten voltak ott és helyet foglaltak.

Vashalminé most csak harmadszor volt itt vendég. Irlósör, mikor unokahugait a növeldei tanulásokra be-
Eatta, másodszer a vizsgák egyikén és ezuttal a bálra.

IV.

Az anya.

— Röviden kell beszélnem, míg bennünket meg nem zavar valaki, — kezdte Vashalminé.

— Oh, ide nem jön senki, nyugodtan lehetünk.

— Engedjen tehát mindjárt egy bizalmas kérdést. Lehetetlen, hogy figyelmén kívül hagyta volna igazgatónő asszony azon körülményt, hogy fiam, Emil, itt a táncz-
órák alkalmával az ön unokahugát, Edith kisasszonyt, szépnék, kedvesnek találta és udvarolt is neki mind-
annyiszor.

— Lehetséges, hogy az feltűnt nekem, — szolt Ágostainé, — de nem tiltakozhattam, mert nem láttam annak semmi komoly következményét.

— Csalódik ön. Az én fiam ma jelentette ki nekem, hogy a leánykát halálosan szereti! Igen, a mai fiatal-
ság elszánt hóbortjával szerelmes belé.

— Ah, arról jót állok, hogy Edith hugom, kit én oly gondosan neveltem, hóbortos szerelmet nem fog viszonzni, úrnőm!

— Olvastam fiamhoz irt leveleit . . .

(Folytatjuk.)

Függöny mögött.

(Vigjáték egy felvonásban.)

Irtta: **Wagner Vilmos.**

Fordította: **Végyváry Ferencz.**

SZEMÉLYEK:

Lánczos, magánzó.

Etelka, leánya.

Déry Imre, gyorsíró.

István, gyorsírókörü szolgál.

(Színhely: Szoba, hátul ajtó, jobbra ablak, osdi fiókos-szekrény, a bal sarokban ruhafogas függönnyel, pamlag, asztal, székek, stb. — Idő: Ma.)

I. JELENET.

Etelka, István.

István (belép egy esomó könyvvel, az ajtónál meghúzódik): Jó napot, *Etelka* kisasszony, hoztam egy kis friss elemőziát. (Körülnéz, halkán): Az öreg? . . .

Etelka (a pamlagról felpattan, *István* felé siet): Nincs itthon, *István* bácsi, elment, egyedül vagyok. (Hirtelen): Hozott talán levelet *Déry* úrtól? Kérem, kérem, adja ide gyorsan!

István (óvatosan leveszi sapkáját, a belsejéből előkotorász egy levelet): Mindjárt, mindjárt, csak szépen sorjában, ahogy a cse-
resznyét szokás enni. (A levelet átnyújtja): Ime, szép műtársnő, a szív számára is valami. Ha ismét levelet vagy csókot akar velem küldeni, a legpontosabb közvetítés céljából örömmel állok rendelkezésére. (Az asztalon igazgatja a könyveket.)

Etelka (izgatottan feltöri a levelet, a boríték a földre hull, olvasva): Szerelmem! Rég, rég, hogy nem láttalak, én gyönyörű-
ségem; rég, rég, hogy szép szemedbe néztem . . .

István (csodálkozva, félre): Micsoda: rég, rég? Hiszen csak tegnapi látta!

Etelka (olvas): . . . De most hirtelenében csak néhány sort nagymesterünk szép írásával. Miután atyád a törvényszék-
hez van idézve, föl fogom használni az időt, hogy téged lát-
hassalak. Ne haragudj, kedvesem, ha merészkedem atyád házá-
ban téged fölkeresni; ne haragudj a vakmerőre, ki a tiltott édenbe lépni merészel; de nem tehetek másként, viszont kell látnom téged, s nem atyád az oka, hogy szerelmünknek titkon és rejtve kell lángolnia?

István (félre): Titkon és rejtve. Ühüm, csak a félév tud róla . . .

Etelka (olvas): *István* mindenbe be van avatva, ő majd közli veled a többit. Ég veled, Isten veled, édes, drága szerelmem, mielőbbi viszontlátásra. *Imréd.* (*Istvánra* kérdőleg tekint.)

István (büszkén): Egy óra múlva elhozom a titkos szerel-
met.

Etelka (aggódva): Nem, nem! Azt nem szabad, nem lehet! Ha valaki meglátná, veszve volnék. A terv nagyon is merész, majdnem olyan, mint valami kaland egy regényben.

István (lelkesen): Igenis, kaland. Kegyed a kalandornő, *Déry* úr a kalandor, én . . . én meg a . . . kaland!

Etelka (hirtelen): *Imre* talán már a házban is van?

István: Nem, még nincs; egyelőre *Jób* szenvedéseiben gyakorolja magát otthon.

Etelka: Nem lehet eljönnie. Nem, nem! Ha atyám őt meglátná, mind a ketten el volnánk veszve. Oh, mitévő legyek? . . . De ha nem fogadom, haragudni fog rám az édes.

István (kezét mintegy esküre emelve, ünnepélyesen): Rég, rég, hogy nem láttalak, én gyönyörűségem!

Etelka (mélázva): Rég, rég! Ah, Istenem, be szeretném is viszontlátni. (Hirtelen.) Ugy-e, kedves *István* bácsi, az nem illetlenség, ha *Déry* urat fogadom — a maga jelenlétében?

István: Műtársat fogadni és illetlenség! Ments Isten, a legigazibb felebaráti szeretet ez!

Etelka: De ha atyám . . .

István: Eh, hisz azt nem akarja látni, csak kegyedet, hogy beszélhessen a gyorsiróbálról.

Etelka (tapsol): A gyorsiróbálról? Jaj, de aranyos! Jöhet, akkor jöhet

István (félre): Haha! Szólj a lánynak valamit bálról, s ihol la, máris tánczol.

Etelka (elszomorodva): Oh, de hiszen nekem nem is szabad a gyorsiróbálba mennem, atyám semmiképp sem akarja . . . Ah, Istenem, olyan szerencsétlen vagyok. Mi lesz a mi szerelmünkben?

István (nagyot sóhajt): Jeremiás siralmai új kiadásban! . . . Nyolcz nap mulva meglesz a bál, pompás este lesz az. Szörnyű kár volna, ha távol kellene maradnia.

Etelka: Ah, én vagyok a világ legszerencsétlenebb teremtese! . . . Tud valamit a részletekről? Mennyire haladtak az előkészületek? Kérem, mondjon valamit az ünnepélyről, szeretném hallani.

István: De hisz épp ezért akar eljönni Déry úr.

Etelka: De én szeretném most mindjárt tudni, én nem várhatok. Kérem, kedves István bácsi, beszéljen el nekem mindent, máskülönben mindig azon jár az eszem. Sok lány fog elmenni?

István: Bizony. Legalább is hétszerte több az uraknál. Valóságos virágkiállítás lesz az!

Etelka (ijedten): Istenem! . . . Ugy-e, ha én nem megyek a bálba, akkor Imre se fog oda menni?

István: Ó és el nem menni? Olyan nincs a sifonérba! Hiszen neki is kell komédiát játszani.

Etelka (félre): S akkor majd táncolni fog a másik hét hölgygyel . . . (Toppant. Fenn): Borzasztó, ha csak rá gondolok is!

István: Déry ur nagy kedvvel tánczol, a lányok meg csak úgy kapkodnak utána és . . .

Etelka (hevesen): Hallgasson!

István (rémműködve): Segíts, Istenkém! Hiszen a tiszta valóságot mondom. Ő nagyon szívesen és nagyon jól tánczol természetesen legszívesebben kegyeddél.

Etelka (kétségbeesetten): De atyám nem enged a bálba nem tudja kiállani Imrét és a gyorsirókat!

István: No biz én nem ülnék odahaza valami aggszűz módjára, míg a kedvesem mással mulat. Hejh, amikor én fiatal voltam, még az ördög sem tartott volna vissza a tánczról. (Büszkén.) Különben is én voltam a legjobb tánczos annak idején.

Etelka (nevet): A legjobb tánczos? Bizony, az nem látszik ki magából, István bácsi!

István (végignéző magán): Ugy?

Etelka: Hát tud még táncolni?

István: Akárcsak egy ballerina.

Etelka: No azt szeretném én látni.

István: Ha csak ez a kívánsága . . . Jöjjön, forduljunk egyet-kettőt, én majd füttyölök hozzá. (Etelka felé indul, füttyöl és toppant.)

Etelka: Oh, én szenvedélyes tánczosnő vagyok. (Vonakodva.) Én már akartam magával táncolni, István bácsi, de . . . de . . . attól tartok, hogy még sincs egészen rendén.

István: Mindjárt megpróbáljuk. Haj, haj! Csak mindig jókedvvel! Gondolja, én vagyok Déry úr, majd mindjárt jobban megy!

Etelka (ellenkezve): Nem, nem, István bácsi! Az Istenért, ne csináljon olyan lármát!

István (rikolt): Csuha, sohse halunk meg! (Átkarolja Etelkát, s füttyölés, lármázás közben tánczol a szobában.)

II. JELENET.

Előbbiektől. Lánczos (észrevétlenül megjelen).

István (elengedi Etelkát, furán meghajol, lelkesülten): Rendkívüli öröömre szolgált

Lánczos: Nekem is!

Etelka (ijedten a pamlagra rogy): Isten, az atyám!

István (félre): Oh, jaj, most megint benn vagyok a csávában, mint az ördög a . . .

Lánczos (nyugodtan): Bravó! Helyes, helyes! Nem is hittem, hogy egy vén gyorsirószolga ilyen jól tánczol még. Ajánlom, hogy tánczgyakorlásait folytassa, de — a maga érdekében — (az ajtó felé mutat) künn az utcán és egymagában!

István (félre): Hogy üldöz engem a szerencsétlenség; a legszebb pillanatban kellett ennek a goromba pokrócznak jönni: (Fenn): Éppen indulóban vagyok. Magamat ajánlom uraságtoknak! (Néhány könyvet vesz föl és sietve, félénken megy ki Lánczos előtt.)

Lánczos (fől-alájárkál, Etelka kézimunkával szorgoskodik): Micsoda bolondériák ezek, Etelka? Jól tudod, hogy ki nem állhatom ezt az embert, mert gyorsiró, s ime most úgy toporzékol a szobában, hogy majd bedült a ház fala.

Etelka: Kérlek, édes apuka, ne haragudj! A gyorsiróbált juttatta az eszembe, és . . .

Lánczos: És akkor mindjárt az első embert kell előkapni, tánczolni vele, hogy csakugy inog a ház!

Etelka: Milyen aranyos volnál, édes, édes apuka, ha elvinnél a gyorsiróbálba.

Lánczos: Hallgass erről! Minden bálba szívesen elmegyek veled, de erre nem. (Fől-alájár, miközben észreveszi s fölemeli a földön heverő borítékot): Hah! Ugy látszik, szerelmes levélke, biztosan „Déry nagyságos úrtól“ s ez a vén Paprika Jancsi volt a postás?

Etelka (főljed): Jaj, Istenem!

Lánczos: Talán volnál olyan kegyes, s megmutatnád a levelet is!?

Etelka (húzódva): De édes, jó papa, én . . .

Lánczos (szigorúan): Semmi feleselgetés, mindent tudni akarok. Neked nem szabad férfiaktól leveleket elfogadnod, annál kevésbé ezektől az átkozott gyorsiróktól.

Etelka: Édes, jó papa!

Lánczos: De hát hol tanultad ezt a szerelmeskedést?

Etelka (hirtelen): Hiszen felső leányiskolába jártam!

Lánczos: Persze, felső leányiskola! Szerelmes leveleket firkálni, gyorsirást tanulni, regényt olvasni, csupa ilyen fantazmagóriákkal foglalkozni és semmi egyébbel. Bizony én nem jártam felső leányiskolába, mégis többet tudok, mint ti együttvéve. No, hamar elő a levéllel!

Etelka (félre): Milyen szerencse, hogy Imre gyorsirással irta, most legalább apa nem tudja elolvasni. Mégis csak legtöbbet ér a gyorsirás! (Kiveszi zsebéből a levelet s átadja.)

Lánczos: Ehol ni! Manó tudja ezeket a szarkalábakat elolvasni. (Félre): Ha föllelvastatom vele, ugyse halom azt, ami tulajdonképen benne van. (Fenn): Talán csak nem valami légyott-história?

Etelka (megretten): Istenem, ha a papa mégis el tudná olvasni! (Fenn): Nem, nem, igazán nem, kedves papa! Hogyis lenne! Az egész csak egy egyszerű meghívás a gyorsiróbálra.

Lánczos (a levelet szemlélgetve, félre): Sok, meg valami veszélyes nem igen lehet benne, mert hisz össze-vissza csak 5—6 szó az egész. (Fenn): A gyorsiróbálra? Abból semmisse lesz! Verd ki a fejedből ezt a dolgot. Hanem, ha minden áron tánczra van kedved, vigye manó, hát beléharapok a savanyu almába, s majd tánczolk veled — én. A köszvényem mellett is egészen jól járom én még a czepeclit. Fiatal koromban messze földön én voltam a legjobb tánczos!

Etelka (nevet): Te? . . . De hiszen a czepeclit már rég kiment a divatból. (Duzzogva): A barátnőim mindnyájan elmennek a gyorsiróbálba!

Lánczos : No persze a felső leányiskolabeliek, de mi itthon maradunk! így lesz s punktum!

Etelka : Édes, aranyos apuka!

Lánczos : Hadd csak, hadd csak, úgyse használ semmit. Százszor is megmondtam már neked, hogy mért nem állhatom ki a gyorsírókat s különösen Déry urat, de úgy látszik, már nem emlékszel rá, hát elmondom még egyszer. Tudod, hogy mikor egy év előtt meghalt a nagybátyám, nem találtuk sehol azt a végrendeletet, amelyben visszavonja az angol alapítványra tett rendelkezését s engem tesz meg a nagy vagyon egyedüli örökösévé. Az egész házat átkutattam, de nem került elő. Nagyon könnyen lehetséges tehát, hogy a javamra szóló végrendeletet a nagybácsi az utolsó napjaiban megsemmisítette. Senkisé tud róla semmit. Pörre került a dolog, a mi sok, sok pénzembe került, és mégis elvesztettem; így aztán a szép vagyon elúszik Angliába. Egy óra múlva lesz a végtárgyalás; mintegy gúnyképen megidézett még egyszer a törvényszék, hogy elmondassam magam előtt, hogy semmit sem kapok. Az ember belőlről ebbe!

Etelka : De hát tehet minderről Déry úr?

Lánczos : Ugy, hát nem segédkezett abban, hogy vitás legyen az én jogos követelésem? Hát nem szerepelt minden egyes tárgyaláson? Hát nem gyorsírt a az összes tárgyalásokat s a nagybácsi maga nem volt-e szintén gyorsíró?

Etelka : De hiszen Déry úr csak kötelességének tett eleget, amikor a tárgyalásokat legyorsírt, s ő maga mondta, hogy mindaddig, míg a legutóbbi végrendelet nem kerül elő, nem segít jussodhoz a világnak minden kincse sem s minden pörösködés kárba vész.

Lánczos : Az nekem mindegy! Neked nem szabad gyorsíróhoz menned, mert az mindig a gyorsíró-nagybácsira emlékeztet, akinek az ostobasága miatt most 50.000 forinttal szegényebb vagyok. Verd ki a fejedből a te Déry uradat!

Etelka (elföldi arczát) : Istenem! De ha nem tudom, amikor olyan nagyon, örökké szeretem! (Hirtelen átöleli atyját) : Aranyos, édes apukám, hagyd azt a csunya pénzt s tedd a te kis Etekkádat boldoggá! A pénz valamikor úgyis az enyém lenne, de nekem nem is kell, csak boldog hadd legyek! Hallod, papuska, nem is kell az a csunya pénz, hadd vigyék az angolok, csak add nekem az én Imrémet, a legjobb, a legszebb...

Lánczos : És a többi, és a többi... Hagyj föl ezzel a régi nótával, semmisse se lehet belőle, el kell felejtened. Majd keresek számodra más valakit.

Etelka (zokog) : Akkor egész életemen keresztül boldogtalan leszek. Nekem nem kell más, csak Imre. Inkább zárdába megyek.

Lánczos : Ehol ni, megint felsőbb leányiskolai fantazmagóriák: zárdába menni. No de hál' Istennek, már nem léteznek.

Etelka : Akkor irgalmas néne leszek.

Lánczos : Ostoba jószág! (Félre) : Szép história lenne, ha fekete szoknyába bujva sétálgatna előttem; még éppen csak ez hiányzik, hogy teljes legyen az öröm. (Fenn) : Most hagyj föl a sirással, nem tudom hallgatni. Add elő télikabátomat, mert itt az ideje, hogy a törvényszékhez menjek, hadd halljam meg, hogy semmit sem kapok a gyorsíró-nagybácsi örökségéből.

Etelka (lassan a fogashoz megy, előhossa a télikabátot, atyjára segíti s megragadja kezét) : Édes, jó atyám, ne hagyd el vigasztalanul, adj reményt a jövődre, ne dúld szét kegyetlen kézzel életem üdvét, a szent szerelem virágos tavaszidejét!

Lánczos : Most nincs időm az ily gyerekeskedésekhez. Mindenekelőtt feledd el, a többi majd magától jön, még Tallérosy bankárt sem kell hívni.

Etelka : Soha, soha, atyám!

Lánczos (izgatottan kibontakozik) : Hagyj most, ma nincs erre idő. Isten véled, gyermekem! (Gyorsan el.)

(Vége következik.)



BÖLCSEK ÉS BOLONDOK KÖZT.

Irta: SOÓS ANTAL. (Vége.)

— Engedje meg, Herminka kisasszony, de ezt már nem hiszem.

— Nem? Hát figyelje meg, ha valamely államkölcsönre vagy más kölcsönre előjegyzést nyitnak. Még ha milliárdokról van is szó, egy nap alatt aláírják. S tudja, hogy kik? A munkások. A férfimunkásokról nem is akarok szólni, de még a munkásnők is, akik sokkal kevesebbet keresnek, szintén milliókat jegyeznek. A mi műhelyünkben nincsen egyetlen munkásnő, akinek nincsenek értékpapirosai. Én meg vagyok győződve, hogy a párisi munkás kezében több értékpapir van, mint amennyi egész Magyarországon el van helyezve. Az önálló iparosokról és kereskedőkről nem is akarok szólni. Azok azt sem tudják, mit tegyenek a pénzüikkel.

— S emiatt természetesen kidobják.

— Dehogy dobják ki! Gyümölcsöztetik. Azután nézne csak be egy ilyen polgárnak vagy munkásnak a lakásába. Budapesten egy lipótvárosi nagykereskedőnek vagy egy józsefvárosi házbirtokosnak a házában nem fog annyi műtárgyat találni, mint itt egy munkás szűk szobájában. Nálunk politizálással, kártyázással ütik a férfiak agyon az időt, a nők pletykával és sétálással. Itt mindenki dolgozik és a művészetet ápolja.

— Multkoriban éjjel betértem egy korcsmába s ugyancsak dőzsöltek a munkások.

— Az kivétel. Látott ön már Párisban reggeltől estig egyetlen embert kávéházban?

— Csakugyan nem láttam. Ez nekem is föltűnt.

— Látja. Nappal mindenki dolgozik, este pedig szórakozik. De este is milyen üresek a kávéházak, ha a budapestiekhez viszonyítjuk. Annál jobban megtelnek a hangversenytermek és színházak.

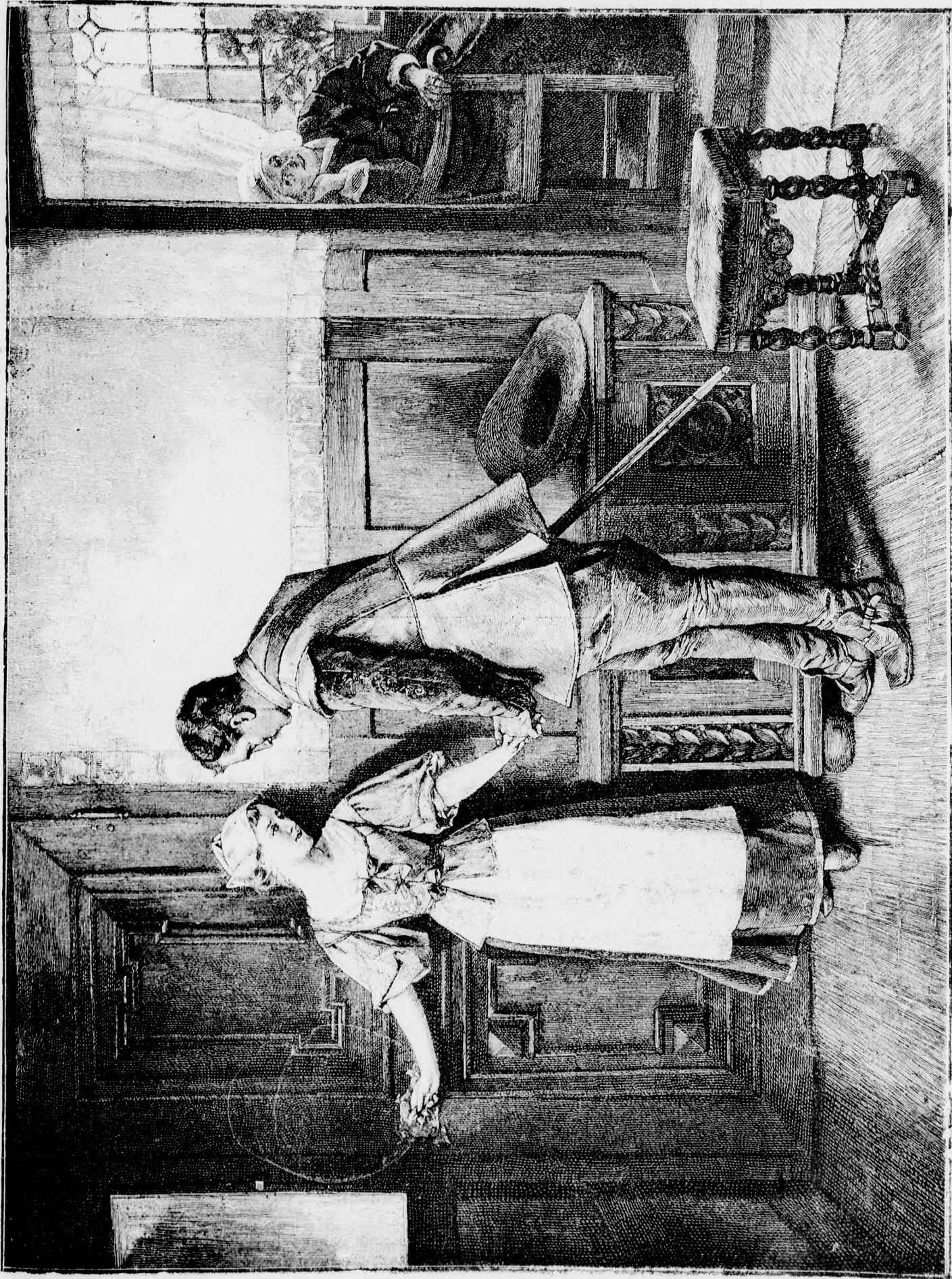
— Hallja, Herminka kisasszony, ha ön mindezt úgy megirná, amint elmondotta, ugyancsak szenzációt keltene.

— Hol? Legfeljebb Magyarországon. Másutt mindenütt így tudják. Nem vette még észre, hogy itt a divat fővárosában a polgárság sokkal egyszerűbben jár, mint Budapesten? Budapesten, ha egy asszony valahogy összekuporgatott 30—40 forintot, a legelső dolga az, hogy a legújabb divatu kalapot, meg blouset vegye meg. Ha az ember Budapesten végigmegy, azt hiszi, hogy milliomosok laknak benne. Pedig, higgye el, csupa koldus. S milyen dölyfös koldusok. Volt még az iskolából egy barátnőm, egy orvosnak a leánya. Évekig nem láttam. Mielőtt Párisba jöttünk, meglátogattam. Roppant örömmel fogadott s bemutatott néhány jelenlevő barátnőjének. Mikor beszédközben megtudta, hogy varrónő vagyok, úgy elszégyelte magát, hogy a szó is elakadt a torkán. S a többi jelenlevőről is láttam, hogy szörnyen röstelik, hogy egy varrónővel, egy oly leánynyal keveredtek egy társaságba, aki az egész napot nem semmivéssel, hanem tisztességes munkával tölti el. Ha azután egy ilyen leánynak, aki semmit sem tud és semmi egyébhez, mint a cziczomázáshoz és henyéléshöz nem ért, tönkremennek a szülői, mi lesz belőle?

— Pinczérnő, vagy pedig kiáll az utczasarokra bámultatni magát.

— Vagy pedig ide jó Párisba, a magyar nőknek a nélkül is jó hirnevét öregbiteni.

— Herminka kisasszony látom, hogy ön már joggal viseli a hosszú szoknyát.



Bűszűzás.

— Eh, hagyjon már békét a szoknyámnak! A párisi nő ellenben dolgozik s büszke arra, hogy tisztességes munkával keresi meg a kenyerét. S amit ön a párisi nőn s rajtam is kokettségnek néz, az talán inkább büszkeség. Látja, Reginát multkoriban megkérte egy itt járt budapesti ügyvéd. „Minek hagyjam magamat lenézni Budapesten azért, mert varrónó voltam“, mondotta Regina s kikoszarazta.

— Mit törődik Regina kisasszony azzal, hogy a többi hogyan néz rája, hacsak a férje szereti és becsüli?

— Ő már ilyen. De ilyen vagyok én is.



A kis gazdasszony.

— Ezt a szellemes tanulmányt a francia nőről ön tehát csakis azért mondta el, hogy a magam számára is levonjam a tanulságot belőle?

Herminka hirtelen vagy tiz lépésnyire elfutott mellőlem egy virágot letépni. Mikor letépte, visszafordult s a virágra sűtve le szemét, válaszolt:

— Amint önnek tetszik.

— Nekem sehogyan sem tetszik. Nekem csak ön tetszik.

E beszélgetés közben beértünk Montmorencybe. Elhagytuk a városkát s egy ösvényen egy távolabbi domb felé indultunk. Herminkának hirtelen nagyon jó

kedve támadt. Énekelt, virágot szedett s egy pillanatra eltűnt egy bokor mögött. Mikor onnan kilépett, fején színes koszoru díszlett mezei virágokból. Látszott rajta, hogy valami nagy tehertől szabadult meg a szíve.

Egy alkalmas helyen leültünk egy hatalmas fa árnyékában s hozzáfogtunk az uzsonnához, amely szardíniából, vajból, hónapos retkekből, sonkából, sajtból és borból állott. Még csak tiz óra volt, de rendkívüli hőség uralkodott.

— Igazán kár volt a hosszúruhát fölvennem; amellé, hogy melegebb, akadályoz a futásban. Pedig ma ugyancsak nagy kedvem van futkározni.

— Fogadni mernék, hogy zivatar lesz. — vélekedett Regina.

— Én is attól tartok, — választam. — Korábban fogunk visszatérni.

Mikor készen voltunk az uzsonnával, hozzáfogtunk a labdázáshoz, majd pedig a fafogó-játékhoz. Valamennyien a legvidámabb hangulatban voltunk, mikor a nyugati égboltozaton néhány apró, szürke felhő jelent meg. Eppen ebédeltünk.

— Azt tartom, hölgyeim, jól tesszük, ha lemegyünk a faluba s valamely vendéglőben várjuk meg, míg a zivatar elmul.

— Én nagyon szeretem nézni a távoli villámlást, — vetette ellene Herminka. Eltart még két óráig, míg a zivatar ideérkezik. A faluba pedig tiz perc alatt is leérünk.

— Tehát maradjunk.

Folytattuk multságunkat. Egyszerre Herminka megáll előttem s kacagva kérdezi:

— Tudja-e, hogy mért van olyan jó kedvem?

— Mert jól érzi magát a szabadban.

— Igen. Azonfölül pedig azért, mert ma van a névnapom.

— Ah! Bocsássa meg, hogy erről megfeledkeztem. Igazán borzasztó mulasztás. Fogadja legforróbb szerencsekívánataimat.

Herminka csak folyton kacagott, Regina meg Berta szintén kacagott. A helyzet oly komikus volt, hogy magam is kacagni kezdtem az imádón, aki megfélekedzik a hölgye névnapjáról.

— Látja, — mondotta Berta kisasszony, — ahelyett, hogy ön lepte volna meg Herminkát valami

kedves dologgal, ő lepte meg önt.

— S mondhatom, hogy nagyon kellemetlenül, akármilyen kellemes is az alkalom.

Ezalatt a zivatar mindközelebbre jött. Mi a dombtetőn álltunk s néztük a távoli villámokat. Dörgést még nem hallottunk. Egyszerre Herminka kebléhez kap s elhalványul.

— Talán valami baja van, kisasszony? kérdeztem megrémülve s megfogtam derekát, nehogy elszédüljön.

— Mi bajod van? — kérdezte Regina és Berta, mikor Herminka halászápadt arcát látták. Talán a hőségtől elszédültél?

— Ül le a pázsitra, — folytatta Regina. Majd kikapcsolom a blouset. Roppant nagy a hőség!

— Nem. Semmi bajom nincs, — mondotta végre Herminka, mialatt ujjával folyton a keble tájékát nyomkodta. Semmi bajom. Csak maradjatok itt, rögtön visszatérek.

— Hiszen alig tudsz a lábadon állani.

— En? — kérdezte Herminka ideges hangon. Csak maradjatok itt

E szavak után lefelé szökdécselt a dombról, mialatt szemét fürkészőleg jobbra, balra járatta. Látszott, hogy valamit keres.

— Mit veszthetett el ez a leány? kérdé Regina Bertától.

— Talán a kis medaillont, amit a névnapjára vettél.

— Hiszen azt el sem hozta. Elővigyázatból otthon hagyta, nehogy itt elveszítse.

Herminka ezalatt folyton keresett. Mozdulatairól látszott, hogy roppant izgatott.

— Segítsünk neki keresni, mondtam.

Lefelé indultunk. Mikor Herminka meglátta, hogy mi is lefelé megyünk, ideges, rimánkodó hangon felénk kiáltott:

— Maradjanak fenn!

— Majd segítünk keresni, kisasszony.

— Megtiltom, hogy valaki keressen.

— Legalább mondd meg, hogy mit keresel?

— Nem mondom meg, válaszolt Herminka, mialatt a réten hol ide, hol oda ugrott.

Egyszerre fényes, vakító villám cikázott végig az elsötétült égbolton, melyet egetrázó döngés követett. Óriási szél keletkezett, mely a völgyből felkavart port a szemünkbe vágta, s néhány kövér esőcseppet is magával hozott. Mint egy jelszóra lerohantunk a dombról. Mikor Herminkához értünk, Regina megfogta a kezét s magával akarta vinni.

— Jöjj már, nem látod, hogy itt a zivatar.

— Nem megyek, válaszolt kétségbeesett, de határozott hangon Herminka.

— Legalább mondd meg, mit vesztettél el?

— Nem mondom, válaszolt Herminka ugyanoly határozott hangon.

Berta és Regina álmélkodva néztek hol egymásra, hol Herminkára, hol pedig én reám.

E pillanatban egy újabb hatalmas villám vágatott végig a fejünk fölött s nyomban egetrázó dördülés követte.

— Fejünk fölött már a zivatar. Csak nem akarod, hogy itt elpusztuljunk, szólt rémülten Regina.

— Ti csak menjetek a faluba; én itt maradok.

— Majd a zivatar után visszajövünk, — mondtam, — akkor megkeresheti, amit elvesztett.

— Addig elázik.

— Tehát mi volt?

— Semmi.

Egy újabb villám cikkant föl, oly vakító lánggal, hogy valamennyien a szemünkhöz kaptunk. Egy irtózatoss döngés következett, mire azután teljes erővel zuhogni kezdett az eső.

Regina és Berta kétségbeesetten néztek reám, Herminka pedig szintén kétségbeesve körüljártatta a szemét a mezőn. Én ekkor hirtelen két karommal felkaptam Herminkát, fölemeltem s mint egy ölbevaló gyermekkel, lesiettem vele a dombról. Ellenkezett, de én csak annál erősebben tartottam. Mikor a bokor

mellett elhaladtunk, ahol Herminka a koszorút kötötte fejére, felsikoltott, hogy még az égdörgést is túlharsogta:

— Ott van!

Egy végső erőfeszítéssel kiszabadította magát karomból, leugrott a földre s a bokor mellé rohant. Ott valami levélfélét emelt hirtelen föl, a keblébe dugta s gyorsan leiramodott a faluba. Mi alig győztük őt követni. Bőrig átázva értünk egy vendéglőbe. Majdnem egyedül voltunk. A többi kiránduló még idejében vissza-indult a városba.

A vendéglőben faggattuk Herminkát, hogy tulajdonkép mi volt az elveszített tárgy. A világért sem mondta meg, de a régi jókedve ismét visszatért s arca ismét boldog pirban égett.

— Valami szerelmes levél volt, — mondtam. — Ne tagadja, Herminka kisasszony, hiszen én láttam.

— Hátha az volt? Mi köze hozzá? Igenis, az volt!

E szavak után kaczagott, de kiérzett a kaczagás-



Üzvegyen, árván.

ból, hogy most jobban esnék neki a sirás.

A zivatar elült s mi kocsiban visszatértünk Párisba. Mikor a rue Marseilleben elbúcsúzni akartam a hölgyektől, Regina tartóztatott.

— Ma a mi vendégünk lesz, — mondotta. Herminka tiszteletére nagy dinert készítettünk. Az ön kedvéért lesz osztriga, meg túróscusza, Herminka kedvéért mákosrétes, Berta kedvéért tengeri hal.

— S az ön kedvéért mit csináltatott?

— Az én kedvemért küldtettem hazulról paprikát s paprikást csináltattam. Megmondtam a szakácsnőnek, hogy addig semmit se tegyen a tűzre, míg haza nem jövünk. Ma én meg Berta leszünk a szakácsok. Berta nagyszerűen főz.

— Oh, Regina nálam sokkal jobban főz, — védekezett Berta e gyanúsítás ellen.

— Igen, Regina sokkal jobban főz — erősítette meg Herminka.

— No, ha egyszer megnősülök, Regina kisasszonyt veszem el, mert én nagyon szeretem a jó konyhát.

A három leány kaczagott. Herminka elpirult, Regina meg Berta elhalványult. De ez a dolog tulajdonképp nem is tartozik ide. Hanem abba a tragédiába, amit egyszer megírok majd...

Felmentünk a hölgyek lakásába s nemsokára vidáman ültünk az asztal körül. Herminka velem szemben ült. Mikor a mákosrétesnél tartottunk, Herminkának eszébe jutott, hogy ő már végigolvasta Petőfit. Felkelt, a szomszéd szobából kihozta a könyvet s nekem átnyújtotta.

— Köszönöm, — mondotta, elfogult, felindult hangon, igazán nagy gyönyörűséggel olvastam.

Átvettem a könyvet. Észrevettem, hogy van valami benne. Talán az olvasójel. Megnéztem. Amint felnyitom, egy szörnyen átázott levélborítékot találok benne, ezzel a félig elmosódott felirással:

1890 február 20 — 1891 február 20.

Herminka menyasszonyi bokrétája.

Én két kézzel kaptam a boríték után, úgy hogy a könyv a földreesett, azután mindkét karommal átötlettem Herminka derekát s egy forró csókot nyomtam a menyasszonyom homlokára...

Amint ezeket írom, a vállam fölött egy sötétfürtű fej hajol fölem s nézi az írásomat.

— Kérlek, én a borítékot csak benn felejtettem a könyvben. Még azt hiszik majd, hogy szándékosan tettem oda.

— Hiszen úgy sem hisznek el mindent, amit én itt megírtam. Még a szentírásnak sem hisznek már az emberek.

— Már pedig papa, — szólal meg Alice, aki szintén mellém lép, — a hittanár úr azt mondta, hogy ami a szentírásban van, az mind igaz. Niszike néni, meg Aladár bácsi is azt mondták, mikor tavaly itt voltak, hogy mindig igazat kell mondani.



Válasz „Egy új menyecskének“.

Rajongásig szereti férjét. Tudja, érzi, hogy férje is igen szereti és most azt kérdi tőlünk, hogy *illik-e* féltékenynek lennie.

Sokat irtak pro és contra a féltékenység örök problémájáról, de az „*illik vagy nem illik*“ szempontjából még senki a kérdést nem szellőztette.

Az „*illik és nem illik*“ összesítője a *divat*, tehát felvetett kérdése egy ezzel:

— *Divat-e a féltékenység és kövessem-e ezen divatot?*

Igaz, hogy az érzelmek és gondolatok is alávétvők a társadalmi felfogások divatos hullámzásainak, de egyéni érzelmek soha általános szabályok nyügét el-tűrni nem fogják.

A külsőségek szabályai pedig éppen nem alkalmazhatók szívbeli érzelmeinkre.

Ha mindenki vörös nadrágot fog vise/ni, akkor okvetlen ezen divat rabjai leszünk mi is, de nem szeret-hetek okvetlen X. vagy Y.-ba csak azért, mert vörös és ma az a divat.

Am aki kérdezi, hogy illik-e valamit érezni, az kérdésében már bizonyosságát adta annak, hogy nem évzi a kérdezettet.

Kissé különös is. „Ha illik, fölveszem ezen érzel-met, ha nem illik, nem veszem föl“.

Fölösleges volna tehát a válasz kérdésére, de úgy sejtjük, a sorok között elhallgatott egyet-mást.

Ezekre mondhatjuk: A féltékenység betegség!

Ki az ördög akarna minden áron beteggé lenni! Ha a szerelem a legszebb arcz, akkor a féltékenység szemölcs ezen szép arczon.

Már most egy-két kis szemölcs néha csak pikán-sabbá, kedvesebbé teheti az arczot, de bizony, ha sok a szemölcs, csúffá válik az arcz tőle.

Igy a féltékenység is.

Iczi-piczi vele jár belőle az igaz szerelemmel, de inkább a megbecsülés felé hajlik.

Ha t. i. kincsnek tekintjük hitestársunkat: meg-becsülni vágyakozunk kincsünket.

Ez a neme a féltékenységnek megtisztelő és nem bántó.

De a zaklatott és zaklató féltékenység egy az uzsorás önző kapzsiságával, ki nem mer elaludni és örökké aranyát fényesíti, míg az lekopik.

Van abban megalázó, daczra serkentő, amikor az örökös féltékenységgel a bizalmatlanság jelét adják.

— Örízlek, féltelek, mert okot vélek erre benned. Mert olyannak ösmerlek, kit örízni, félteni kell az alkalomtól.

A féltékenység ezen túlzott és nem leplezett bizal-matlanságon alapuló foka oly hatású, mintha nagy szélben tüzet gyujtanak azért, hogy a nádfedelü-ház elől elűzzék a szunyogokat.

A szunyogok visszaröpködnek, de maga a ház ég-het el.

A féltékenységgel kínzás bizony megöli az igaz szerelmet is.

Tehát: Nem divat az arczon a szemölcs, de ha egy-kettő van, az csak szebbé teheti az arczot. Arra azonban vigyázni kell, hogy sok ne nőjjön a szemölcsből.

Viszontlátásra! Pá!

Matyi.



A SZERKESZTŐ POSTÁJA.

Múza. Bátorság! Szerencsét kívánunk! Közöljük a — keresztelőig! — Horváth Béla. Jobbat várunk öntől. — Vidor. Ez is jön. Türelem. — Görög. Köszönjük. — Teona. Túlpikáns tárgyánál fogva nem közölhetjük. — Kánya L. Versei jök. — Szolnoki bortermelőnőnek. Csak úgy adhatunk tanácsot, ha mintát küld, melyet szakértővel megvizsgáltatunk.

EUROPA, irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Budapest, VI., Ó-utca 12.